

NUM. 1066

BARCELONA 16 DE JUNY DE 1899

ANY 21

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 30
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

LO MES DEL BLAT

Nostre pa de cada día.

CRÒNICA

Lo dia 18 de juliol del any 1897 va haverhi á Tous, poblet del districte de Igualada, un alborot per qüestions de caciquisme. Lo governador volia canviar una part del Ajuntament: els que havian de sortir creyan que 'l Governador no tenia rahó—y lo mes bonich es qu' estavan en lo cert—y de aquí se 'n originá l' arribada al poble de un delegat del senyor Hinojosa en companyia de un tinent y tres números de la Guardia Civil.

Per ordre del delegat l' Ajuntament va reunir-se en sessió, pero en lo moment de anar á suscriures l' acta, l' arcalde 's va escapulir per una porta secreta ab lo sello á la butxaca y 's va armar un tiberi que n' hi havia per llogarhi cadiras. Allí ningú s' entenia, tothom cridava. Una multitud va invadir la casa consistorial y entre 'ls defensors y 'ls adversaris del arcalde fugitiu va haverhi algún cop de bastó y algun cop de pedra.

Pero tant el delegat com els guardia-civils varen sortir de la sala completament ilesos en sas personas, encare que no sense sufrir las conseqüencias de las empentas y 'ls remolins inevitables en una aglomeració de gent exaltada dintre de una sala de reduhidas dimensions.

En conjunt: una escena de sainete rural.

Y no obstant, la cosa ha donat lloch á la instrucció de un procés ab totes las campanillas y á la reunió de un concell de guerra.

Vintitres acusats y una acusada, la major part dels quals venen suficient desde aquella fetxa las molestias y amarguras de la presó preventiva, comparegueren divendres davant del Consell, y allí pogueren enterarse de que se 'ls perseguia per un fet constitutiu de insult á la forsa armada, desobediencia á l' autoritat y desordre públich, demanant lo fiscal las següents penas que no pecan de fluixas:

Per l' arcalde 11 anys, 6 mesos y 20 dias de presó major en un concepte; 6 anys y 1 dia de igual pena y 2,500 pessetas de multa en un segon concepte, y finalment 6 mesos y 1 dia de presó correccional y 1,500 pessetas de multa, en un concepte tercer.

Per un grupo de tres acusats, 11 anys, 6 mesos y 20 dias de presó major, y 4 mesos de arrest major ab 500 pessetas de multa per barba.

Per un altre grupo de set acusats, 6 anys de presó correccional, 4 mesos de arrest major y 500 pessetas de multa á cada hù.

Per un altre grupo també de set acusats, 4 anys, 2 mesos y 1 dia de presó correccional, 4 mesos de arrest major y 500 pessetas de multa.

Per un altre grupo de cinch, 4 mesos de arrest major y la consegüent multa de 500 pessetas.

Per l' acusada, 4 anys, 2 mesos y 1 dia de presó correccional y 15 dias de arrest menor.

Per un sol dels acusats demaná 'l fiscal l' absolució.

Are sumem: Presó major 52 anys 2 mesos 21 dias.—Presó correccional: 75 anys 10 mesos y 9 dias.—Arrest major: 2 anys 1 mes 5 dias.—Multas: 14,500 pessetas.

Tot aixó repartit á raccións mes ó menos grossas entre 23 personas. ¡Y per un senzill alborot de poble!

Ab molta rahó va dir lo capitá D. Joan Vilarrasa, defensor de un dels acusats: —A jutjar per las penas que 's demanan, si del fet de autos hagués arribat á resultarne algún mort ó ferit grave, 'l fiscal crech que demanaria pels acusats la foguera ó l' esquarterament.

Verdaderament, la cosa es una mica seria—y salvant la sentència que haja tingut á bé dictar lo Consell de guerra—crech que deu cridar l' atenció del públich, per la desproporció enorme que resulta segons s' encarreguin de la instrucció de un procés los Tribunals ordinaris ó la jurisdicció de guerra.

En un altre país—á Fransa, per no anar mes lluny—los fets de Tous haurian sigut resoltos per un tribunal de policia correccional, y com d' ells no 'n va resultar cap mort ni ferit grave, ab uns quants dias de arrest, els que haguessin resultat culpables haurian quedat en paus ab la justicia. Aquí, en cambi, no 's tenen en compte tant els resultats de un alborot, ni las causas que hajan pogut motivarlo, com el fet de intervenir en ell la forsa pública, y en especial la Guardia Civil investida de uns privilegis verdaderament extraordinaris.

La Guardia-Civil, en aquests cassos, vé á ser una especie de vidre de multiplicar que aumenta la gravetat dels delictes.

Fets que sense la intervenció de la benemérita no passarian de ser senzillas faltas, se converteixen, per haverhi hagut guardia-civils de per mitj, en graves crims, ó á lo menos com á crims graves se consideran y com á tals se castigan.

Qualsevol ciutadà que acalorat talti al respecte á un guardia-civil, ja pot dir que ha begut oli.

Y tant y tant s' ha anat extremant aquesta tendencia, que ja mes sembla que la societat s' ha fet pera la Guardia-Civil, que no la Guardia-Civil pera la societat.

Podria contar, al efecte, un sens fi de cassos en demostració de que casi sempre lo que 's considera millor resulta enemich de lo bo y de lo convenient. Tots los extréms son viciosos.

Aquí tenen als processats de Tous, tristos putxinetis del caciquisme que fa ballar als pobles; miserables imitadors de aquellas habilitats que posan en us impunement els polítics de avuy dia pera dominar y fer en tot la seva santa voluntat. Pero 'ls peixos grossos aniran al Congrés y al Senat á dictar las lleys que demá que 'ls fassan nosa sabrán vulnerar ab la major frescura; los peixos grossos apoyarán y 's veurán apoyats sempre pels poders públics en totes las sevas representacions; en cambi, 'ls petits, els pobres xanguets á lo millor se trobarán enredats en las mallas estretas de la justicia militar, tan propensa á mirar de las lleys severas fetas expressament pera la milicia, mes aviat la lletra que mata, que no l' esperit que vivifica.

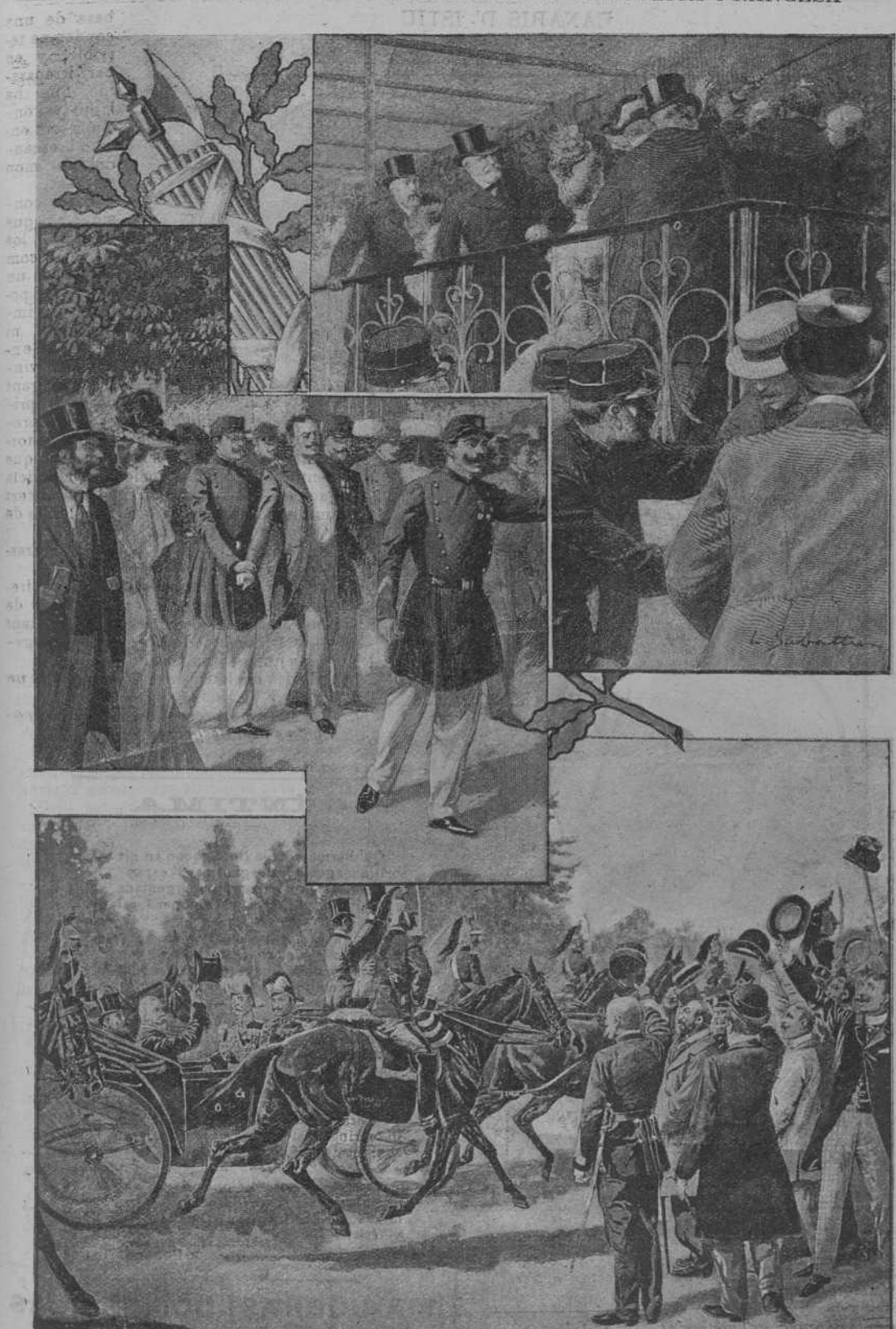
•••
Pero, vamos á veure.

Si en determinadas circunstancias els paisáns que res tenen que veure ab l' exércit ni ab els seus rigors, se troban en materia de responsabilitats penals subjectes á la jurisdicció de guerra ¿cóm s' explica que aqueixas lleys y aqueixos procediments que no son del seu fur, pesin sobre d' ells ab tanta duresa, en tant que algun cop resultan tan dolcos pels que haurian d' experimentar sos mes rigurosos efectes?

Qualsevol que s' hi fixi veurá ara com ara l' contrast que ofereixen els processats de Tous, suficient mes de un any de presó preventiva com á aperitiu del fallo del Concell de Guerra, ab la correcció leve imposada fa poch al sargento Sarroca y al cabo Botas, acusats de haver donat tortura á un pobre obrer desitjosos de arrancarli per aquest medi, la confessió de un delictes que no havia comés.

Y veurá també l' contrast encare mes terrible que 's presenta entre 'ls aludits acusats de Tous, y 'ls

ATENTAT CONTRA 'L PRESIDENT DE LA REPÚBLICA FRANCESA

1. Lo baró Chistiani amenassant ab lo bastó á M. Loubet en la tribuna presidencial del Hipódromo d' Au-teuil.—2. Lo baró Chistiani, arrestat.—3. Ovació al President al retirarse del Hipódromo.

CANARIS D' ISTIU

(Del Jardí Espanyol)

Elissa Villalva.—Assumpció Gallardo.—María Menéndez.—Frederich Urrecha (director artístich).—Valentí García.

que á Montjuich donaren tortura á alguns dels presos ab motiu del procés del Carrer dels Cambis,

base de una condemna terrible, y en part irreparable, que ha sigut y continua sent encare l'escándol del mon civilisat.

Basta considerar que mentres los acusats com autors de un alborot de poble sense importancia ni trascendencia han vingut gemegant desde 'l primer

día, en un fondo de presó, los presumptes autors de aquells terribles torments no sols están en llibertat, sino que continuan exercint funcions en la policia judicial, com si estessin investits de cert privilegi que rebassa 'ls últims límits de l'equitat y la justicia.

A tot gran privilegi hauria de correspondre una gran responsabilitat.

Sense aqueixa responsabilitat, enrenadora de abusos, la societat lluny de veures amparada, corre perill constant de ser víctima de las previsions exageradas que se li imposan.

Podrá dir la cansó: «El ser civil es un placer.»

Y la realitat respondrá: «El sé espanyol es una desgracia.»

P. DEL O.

ÍNTIMA

Qu' hermosa es la lluna, quan en nit serena
brilla megestuosa vagant per l'espai
á doll deixant caure sa llum argentada
pe 'l plá, per la serra, pel riu, per l'estany.

Las gayas fioretas mostran en sos cálzers
ab dolsa alegría, ab goig y ab plaher
la gentil rosada que talment ne sembla
enfilal de perlas caygudas del cel.

En la salzareda y assobre una branca,
shont te sa companya que nia ab amor,
entona ab dolcesa cantúrias al gres,
ab armónich ritme, lo bell russinyol.

En la mar tranquila, navega una barca
y esperant l'aubada per torná á sa llar,
lo mariner rústech murmura ab tristesa
cansons que sa mare li ensenyá d'infant.

Veyent l'espectacle que ofereix Natura
quan brilla serena la lluna en l'espai,
dintre mon cor sento dolsa melangia
y desitj vivíssim d'aymá y ser ayamat.

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

MANIOBRAS DOMÉSTICAS

No: lo qu' es aquest istiu, lo senyor Ráfols estava

CANARIS D' ISTIU

(Del Nou Retiro)

ben determinat a no deixar-se imposar per la senyora.

Supliqués, plorés, exigís, a passar la temporada a tora no hi anirían.

¡Estaría bonich!... Després de la baixa que han sofert els valors; després de l'amenassa que sobre 'ls cupons hi ha pendent; després de las sotragadas rebudas en lo pressupost d' ingressos ¿quif seria l'imprudent que se 'n aniria a estiuejar y a gastar per aquests mons de Deu la plata, la poca plata salvada del naufragi?

Ell, per xó, 's feya càrrech de la rahó y comprenia que la negativa que pensava donar a sa muller havia d' ensucrar-se ab molta picardía.

Dirli categórica y rodonament: «Mónica, aquest any per tals y quals motius no podem anar a Caldas de la Gleva,» era provocar un conflicte tan perillós com estéril.

Probar de conquerir-la piadosament ab rahons que li toquessin el cor y la convencessin de la alta conveniencia de no moures de Barcelona, era malgastar a gra'cient el temps y las paraulas.

Per lograr que donya Mónica renunciés ab resignació a la acostumada temporadeta al camp, no hi havia sino un medi: la diplomacia.

Lo senyor Rátols agafá un dematí 'l barret y se 'n aná directament a casa del seu metje.

—Don Pau, m' ha de fer un favor.

—Vosté dirá.

—Se tracta senzillament de que quan la meua senyora l' envihi a buscar pera consultarlo, li digui que aquest any no li convé per cap concepte sortir a pendre las ayguas. —

Lo doctor va mirársel, balandrejant el cap ab cómic desespero.

—¡Quina desgracia, amich Rátols!... Lo que vos té 'm demana es absolutament impossible.

—¿Impossible?

—Sí senyor: l' han guanyat per má.

—¿Qui? ¿Ella?

—Exactament. Ahir mateix va venirme a veure, y 'm va encarregar que 'l dia que jo la vaji a visitar

Carlos Tojedo.—Matilde Guerra.—Francisca Fernani.—Pilar Elvidi.—Pepeta Alcácer.

—que diu que procuraré que sigui ben aviat—li prescrigui indefectiblement las ayguas de Caldas de la Gleva.

Lo senyor Rátols va quedar com si l' elefant del Parch li hagués donat una trompada.

—De modo que segons aixó...

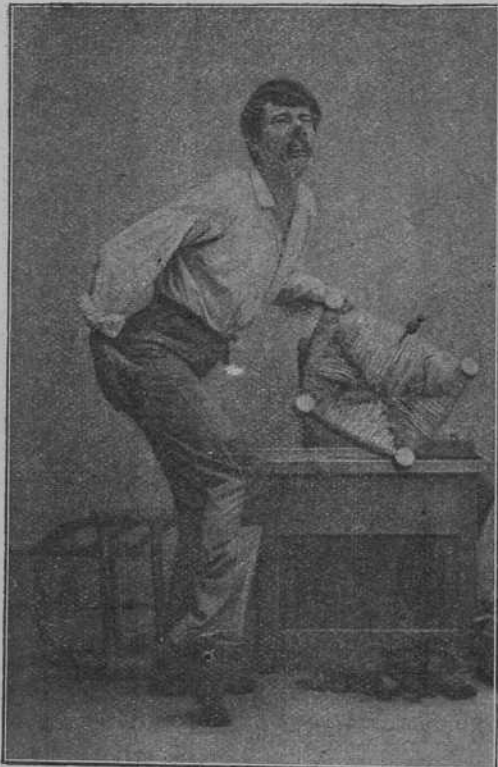
—Segons aixó... *al-que-madruga...*

—¿Pero vosté no podría negarse a apoyar semblants pretensions?

—Impossible: li he donat paraula de terla quedar bé, y ja no puch recular.—

CANARIS D' ISTIU

(Del Nou Retiro)

BONIFACI PINEDO

(Director de la companyia)

en algunes de sas populars creacions.

La primera intenció del senyor Ráfols va ser anar-sen a casa i dir-li quatre de frescas a donya Mónica, però ¿de qué hauria servit aquell escàndol, si ella, emperrada mes en la seva idea, havia de fer mans y mànegas per sortir victoriosa y al últim acabaria per aconseguirho?

No hi havia mes escapatoria que la que primer havia concebut: la diplomacia, ¡la diplomacia!

—Corrent—va dir l'home, despedint-se del metje:—diguili enhorabona que ha de pendre las ayguas de Caldas de la Gleva, pero decláril que ó han de ser precisament aquestas ó cap.

—Ah! En quant a aixó, no hi ha inconvenient: dictaminaré en la forma que vosté indica. Pero ¿qué pensa fer?

—Si un periodista conegut meu qu' escriu al *Mensajero* té la bondat de servir-me, 'n faré una que per forsa ha de donar resultats.—

Lo senyor Ráfols apretá la má al doctor y posá fi á la conversa.

L'endemá—acte primer de la comedia—donya Mónica 's trobá malament y va enviar á buscar al metje.

—¿Qué té? ¿qué li passa?—preguntá aquest acudint sollicit al avís.

—No sé: tot me fa mal, estich desganada, el cor me palpita ab violencia espantosa....

—Bah! Tot aixó es res. ¿Sab qué necessita vosté per posarse ben bona? Una temporada á Caldas de la Gleva.

—¿Vol dir que aquellas aiguas....—va fer donya Mónica ab veu inimitablement desmayada.

—Aquellas y cap mes. Son las únicas que á vosté li convenen.—

Lo marit, que presenciava la escena ab molta tranquilitat, aprobá la indicació del doctor. No hi havia per qué parlarne més: ¿S' havia d' anar á Caldas de la Gleva? A Caldas de la Gleva s' aniria. Ell ray, que mentras pogués complaure á la seva senyora no li dolia res.

Pero als dos ó tres días d' aquesta entrevista; Donya Mónica, que s' entretenia llegint las cartas de fora del *Mensajero diario*, suspengué de cap la lectura y llessá un xisclé.

—¡Ráfols, Ráfols!—exclamá aixecant-se:—¿has vist el diari qué diu?

—¿Sobre qué?

—¿Quina desgracia!... Escolta: «En el pintoresco pueblo de Caldas de la Gleva se ha declarado una terrible enfermedad cuyo origen se desconoce y que ataca preferentemente á los forasteros. En pocos días han ocurrido catorce defunciones.»

—¡Pobra Mónica!...—murmurá 'l marit.—Perque suposo que no voldrás cometre la imprudencia d' anarhi....

—¿Qué haig d' anar! ¿Que 't creus que m' hi tornat boja?

Lo senyor Ráfols hagué de mossegarse 'ls llabris, porque no li escapés el riure.

Verdaderament, l' amich periodista l' havia servit á conciencia.

A. MARCH.

POSTA DE SOL

La tarde va cayent,
lo sol cap á la posta
va marxant lentament:
La tarde es morta.

Los núvols, tots tenyits
com de foch, se destácan,

y els ancells arrupits
un himne cantan.

Torsan lo coll las flors
quedant com adormidas
per rebre 'l bes hermós
de la rosada humida.

Las ombas de la nit
la llum del dia apagan;
llavors, lo nostre esprit
tot febiosench divaga.

Y consultém al cor
y ens diu qu' es tot mentida;
fins la tarde quan mor
sembla una farsa inicua.

FRANCESCH COMAS.

ESCOLA DE BRAUS

¡Valgans Sant Nen y Sant Non! ¡Quíns governadors mes no sé cóm ens depara la Providencia!

¡Pues no se li ha ocorregut al jefe de la provincia prohibir lo disparo de cohetes, petardos y mistos de Garibaldi, de que tan abundantís se 'n venía fent en los carrers de Barcelona!

¡Privar á las nostras criaturas de fer soroll! ¡Tréurels un entreteniment tan bonich, tan agradable y tan eminentment espanyoll!

¿No som descendents dels moros? Donchs ¿qué més natural que correr, com ells, la pólvora y exteriorisar la nostra alegría per medi de manifestacions detonants?

¿No som la terra clássica de las salvas, lo país ahont per un tres y no res se disparan vintidos canonadas desde la batería correspondent?

¡Quína manera mes desconsiderada de violentar los naturals instints bélichs de las generacions que ara pujan!

Los nostres carrers, d' un quant temps á aquesta part eran una *escuela de braus*. En ella 'ls homes de demá s' acostumavan á desafiar lo perill y á treure 'ls ulls al próxim, en ella educavan lo seu oído, fentlo refractari al soroll y als ays de las víctimas; en ella 's preparava un planter de tiradors, que qui sab los días de gloria que haurían donat á la patria.

Y 'l senyor gobernador, sense pensar res, sense meditar las conseqüencias del seu acte, vé y, cataplúm, tanca la escola.

¡Pobra infancia barceloninal! ¿En qué 's divertirá ara? ¿Cóm y de quína manera podrá exercitar sas brillants facultats estrepitosas?

Era una cosa que donava gust. Al sortir lo nen d' estudi, mitj día y tarde, ja se sabia: una mica d' exercici de foch, ó sino de foch, de soroll.

Lo petit héroe arribava á casa:

—Pare, dónguin cinch céntims.

—¿Per fer qué?

—Per comprar mistos de Garibaldi y una piula.

—Té, y procura que te 'ls donguin bons y que petin forsa.

Lo baylet corría á fer provisió de municions, y ¡hala! á colocar petardos sobre 'ls carrils del tranvía.

¡Pém, pém, pém, pém!... ¡Qué bonich, qué artístich y qué magestuós!

Alguns pusilánimes y malhumorats se 'n exclamavan.—Aixó es salvatge!—deyan:—aixó es indigne de una nació que 's té per civilizada.

Pero la majoría, la gent de bon sentit, la que «pensa alt y sent fondo,» ho alabava sense reservas de cap mena.

—¡Deixéulos fer!—contestavan:—¡aixís s' acostuman á la vida activa, aixís se fan homes!...

Y tenfan rahó. Los días laborables, petardos al carrer; los festius, tothom als toros.... ¿Voleu educació mes completa y mes ajustada á las nostras necessitats?

Senyor Gobernador, crech que ab la seva antipatriótica disposició s' ha tallat de mitj á mitj.

Si jo fos de vosté, la revocarí.

MATÍAS BONAFÉ.

ARBITRATJE PATERNAL

—Cregui, papá, que l' Alfredo vé per mí.

—Per mí, papá, li juro.

—Pera evitar rahóns ¿no sería lo millor que us lo fessiu á palletas?

LO PASSEIG DE GRACIA (per V. BUIL.)

L' hora de las didas

HISTÒRICH

Passava per la Granvia
lo divendres á la nit
y veji á dos jovenetas
de molt ben marcats *perfiles*
que á la *cuenta* eran lectoras
de L'ESQUELLA, y discutint
anavan sobre aquells versos
que, si equivocot no estich,
varen sortir en lo número
dedicat al Maig florit
firmats per en Quimet A
xicot d' alló més tranquil.

Son los tals versos, un somni
de son cor amorosít

que li recorda á sa aymada
baix lo prisma més felis
(prisma ab que mirém los joves
que sols contém vint abrils).

'S veu que 'ls hi feya gracia
aquell tros que diu aixis:
'y ab amats tots dos estavam
com els pens de Jesuchrist...'

La comparació es bonica
y ben buscat l' acudit;
ellas ja se 'n feyan càrrech
de com s' han de trobá aixis;
més per lo que 's traalluhia
's veu qu' anavan sufrint,
puig no trobavan l' incògnita
d' un problema tan senzill;
pro com jo de matemáticas

n' estich fort, els tinch de dir
que si volen, no sofreixin,
que 'm vinguin á trobá á mí.
No 's descuydin la pissarra
jo no més portaré 'l guix,
y veuráu ab poca estona
deixaré com definit
aquell problema, y l' incògnita
trobarém tots junts al fi.

J. MATAS.

LLIBRES

TRASUNTOS por JACINTO GRAU
DELGADO.—L' autor de aquest llibre
era per nosaltres completament des-
conegut, lo qual no es extrany, puig
creyém que s' inaugura ab ell en la
carrera d' escriptor.

Y s' ha de confessar que ho verifica
fugint de la vulgaritat y dels camins
fressats que solen recorre 'ls cultiva-
dors de la literatura re-creativa. L'
autor de *Trasuntos* ensaja un género
que aquí á Espanya es bastant nou,
género que té per camp d' estudi los
estats espirituals, per medi l' observa-
ció, y per fi l' expressió de lo observat
á través de un temperament poétich
imbuhit casi sempre de cert pessimis-
me melancólich.

Aquesta tendència envers la tris-
tesa s' observa en una gran part de la
joventut literaria de aquest fi de sig-
le. Tots els que s' hi entregan no
sembla sino que s' extasián contem-
plant l' ocás de una centuria, tan
semblant á una posta de sol. Es una
inclinació digna d' estudi que vé á
desmentir als que creuben en las ex-
pansions francas y lluminosas com á
compañeras obligadas de la gent no-
vella.

No per aixó 's figurin que 'l Sr. Grau
Delgado se complagui adoptant una
actitut de *pose* pera exagerar aques-

ta nota, que á altres escriptors els precipita fins al fons de
un decadentisme forsat y de pura apariencia. Molt al con-
trari: una de las qualitats mes estimables del autor de *Tras-
untos* es principalment la sinceritat. Aquesta 's revela en
tots y cada un dels dinou estudis que forman la colecció.
De traballs serios hem de reputarlos per la seva forsa de
pensament y per sas valiosas qualitats de forma.

Tal vegada l' estil adoleixi sols de certa exhuberancia,
com aixis ho fa notar ab acert lo Sr. Maragall, autor de un
bonich y oportú prólech que precedeix lo llibre.

Mes lo Sr. Grau, escriptor de conciencia ans que tot, tro-
bará l' dia que s' ho proposi las formas expressivas de la
concissió, que constitueixen lo sagell característich dels
autors de rassa. Concer rar l' expressió del pensament
equivál á donarli relleu y forsa.

Per últim, hem de confessar que 'ns complau moltíssim
l' esperit de que se sent animat, quan diu en lo preludi de
sos traballs:

«Lo ingrato del medio, el olvido y la indiferencia pueden
ahogar fácilmente á muchos artistas de mañana. Y á pesar
de eso, trabajarán, deben trabajar.»

Aquestas paraulas revelan una gran decissió, y nos al-
tres reconeixem que li escau bé, en quant revela talent de
sobras pera sustentarla.

LOS CENT CONCEYLS DEL CONCEYL DE CENT, per FRA
FÉLIX PIU DE SENCY GUU.—En Pompeyo Gener que quan
se tracta de fer broms es un gat dels freres, ha donat á l'
estampa la tercera edició de aquest *coern* humorístich, ca-
pás de fer riure á un mort.

Precedida de un prólech de bibliófil escrit ab molt bona
sombra, y seguida de un tractat curiosíssim sobre 'ls set
peccats capitals que n' hi ha per sucarhi secalls y de la fa-
mosa carta del *Dengue* que veji la llum per primera volta
en un dels Almanachs de LA ESQUELLA, l' edició impresa en magnífich
paper d' estrassa y exhornada ab un
gran número de vinyetas fetas tant á
imitació de las del temps de la vellu-
ria, que donarían la castanya al mes
pintat, está dihent:—Qui vulga passar
un rato divertit que 'm llegeixi.

Si l' alegria sigüés com deuria una
religió, e-tich mes que segur que 'l
que resultés serne Pontífice, abocaría
l' sach de las indulgencias sobre 'ls
lectors dels famosíssims *Cent conceyls
del Conceyl de Cent*.

RATA SABIA.

QUADRET

INSTANTÁNEA

El pare, borrratxo
pará á la presó:
la mare apenada
afoga son plor;
la filla, una nena
de vuyt anys ó nou
corra aixelebrada
jugant ab el gos....

Un sol qu' estabella,
miseria per tot...
estúpits que miran
y riuehen.... ¡quin món!

J. BAUCELLS PRAT.

Teatros

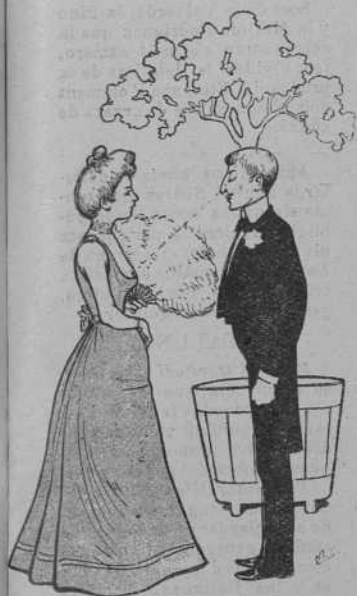
LIRICH

Reputém *La comida ds las fieras* com
una obra mestra. Jacinto Benavente
se ha guanyat ab aqueixa comedia un

—Ara que 'l vent vé en popa,
l'ném á da una volteta per Europa.

LOS CINCH SENTITS CORPORALS

—¡Ay! senyoreta! Quan un veu cer-
cosas...

—¿El compte de la modista?... No
hi sento d'aquesta orella.

—Si ensumant poguessim alimentar-
nos...

—¿De debó li gusto?

—¡Ep!... Poch tocar.

lloch distingit en l' art d' escriure pel teatro. Casí dirém que s' adelanta als més aplaudits autors del teatro castellá pera colocalse junt als més reputats del extranger que senten y practican la renovació de la escena moderna.

Benavente ha tingut la sort de trobar un assumpto interessant y l' talent de presentarlo en una forma altament seductora, per la vida extraordinaria de que l' obra está animada. Tots los personatjes son ríchs en matissos y semblan arrancats del natural. Totas las situaciones brollan, sense revelar esforços, de la acció mateixa: se presentan en progressió creixent y algunas ofereixen un relleu extraordinari. Finalment, lo diálech, incisiu y plé de *sprit* ni en una sola frase desentona del carácter dels personatjes que l' profereixen.

No 'ns entretindrém á relatar l' argument de *La comida de las fieras*, per més que podríam ferho á poca costa. Jat qu' es de una senzillés encisadora. Pero com que contar lo que passa en una obra per tants conceptes apreciable, no es la millor manera de donar

una idea de la mateixa, preferim cenyir la nostra tasca á donarla de la impressió que 'ns ha causat, y ab nosaltres al públich inteligent y de bon gust, que l' ha aplaudida ab verdader entusiasme.

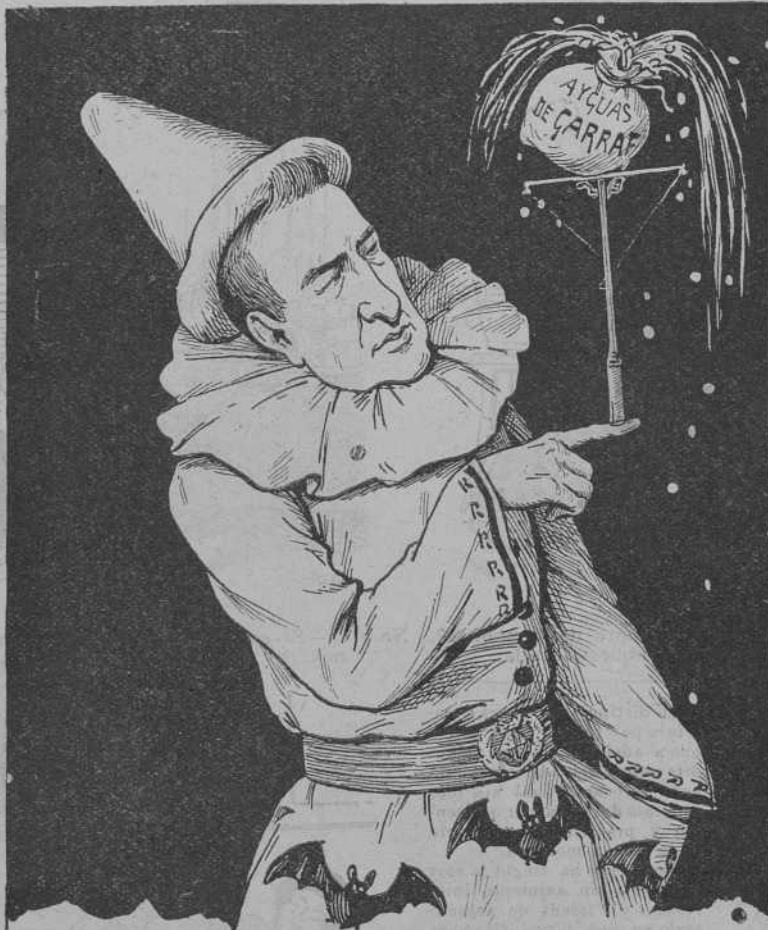
En l' execució just es consignar que tots los actors se esmeraren en sos respectius papers. Aixó més hi ha que agrairlos, encare que la manera especial de nostras companyias no estiga sempre á la altura del treball supefi de 'n Benavente. ¡Quánt pagariam de veuré aquesta comedia representada per una companyia de la escola esquisida de la Mariani!

TIVOLI

El clavel rojo, lletra de 'n Perrín y Palacios, música del mestre Bretón, es un melodrama lirich, inspirat en una novela de Alejandro Dumas (pare).

Crech que ha vingut al món una mica massa retrassat. No es que estiga faltat de materia argumentable; pero la major part dels tipos y casi totas las situaciones, lo mateix las dramáticas que las de carácter pintoresch careixen del atractiu de la sinceritat. Los autors sembla haverse dit:—Aixó agrada al públich? Donchs posémli.

LO DEFENSOR DE LAS MALAS CAUSAS

Equilibris difícils.

Pero s' han equivocat pecant per carta de massa. N' hi posan en excés de coses... de las que avants agradavan al *caró* y avuy se veuhen ab indiferencia.

Lo músich ha trobat en lo libre un gran número de passatjes musicables. D' arias, dúos, coros, quartets y concertants... no n vulguin més. La majoria estant trassats melòdicament segons las preferencias predominants en lo temps de la vella sarsuela, y realsats ab una instrumentació rica y ruidosa.

Tothom está conforme en que 'n Bretón ha donat una nova mostra del seu talent; pero tothom reconeix també que obrará ab acert deixantse de antigallas sarsuelescas, pera seguir un camí més adequat als impulsos de la seva inspiració musical y del seu domini de la instrumentació.

El clavel rojo ha sigut posat en escena ab verdadera esplendides. Fins sembla que l' escenari del *Tivoli* resulta petit pera 'ls principals quadros de conjunt que s' presentan, com el del desfile de las tropas en lo Pati del Temple y 'l del corteig de la *Deesa Rahó*. La decoració que representa 'l Sena iluminat per la lluna es de molt efecte, no menos que 'l quadro final, afegit á manera de apoteosis, que reproduheix el tan famós de la despedida dels Girondins.

NOVEDATS

Entre las obras novas posadas en escena per la companyia de *Lara*, s' hi contan *Operación quirúrgica* de 'n Benavente, que no correspón de bon tros al talent del seu autor; y *Pedro Ximeno*, comedieta en dos actes dels se-

nyors Perrin y Palacios que no deixa de ser bastant ignocentona y convencional.

Sort de la *Valverde*, la *Pino* y la *Matilde Rodríguez* que la representan ab molt esmero, fent olvidar la debilitat de la producció. Ellas son l' element dols d' aquest vas de orxata de rufias.

Ahir dijous havia de debutar la *Nieves Suárez* que tantas simpatias conta en lo públich barceloni. Y per aquesta nit está anunciat l' estreno de *La vida íntima*, comedieta original dels festius autors, germans Alvarez Quintero.

CATALUNYA

Festa di servitori es una farssa en un acte, que sense oferir gran novetat fa riure bastant. Lo públich se la va pendre molt bé, taiment com si sigues un' obra del género rich.

Ab *Santarellina* (Mam'zelle Nitouche) tinguerem ocasió de apreciar las diferencias que median generalment entre las companyas d' opereta francesa y las italianas. Aquellas solen ser finas y delicadas dintre de la travessura mateixa de l' obra que representan: las ultimas, en cambi, fian l' efecte en l' exageració bufa qu' excita las ristlladas del públich.

Aquest realment va riure molt, celebrant en gran manera las gracias proixudas de 'n Gravina y las entremaliaduras de la Tani.

GRAN-VIA

Lo sainete en un acte del Sr. Fiacro Irayzoz *El cascabel al gato* es una producció nixerida ab punts y ribets d' observació felis y escrita ab molta gracia. Lo públich la va rebre molt bé, tal com se mereix.

També ha tingut bon éxit *La feria de Sevilla*, lletra del Sr. Merino y música del mestre Rubio, que més que á altra cosa tendeix á ponderar la bellea y la sandunga de la hermosa ciutat andalusa. La música está inspirada en cants populars de aquella terra.

Digna de aplauso es la vistosa decoració del quadro tercer deguda al Sr. Chia.

JARDI ESPANYOL

Obras novas:

Los tres millones de 'n Jackson Veyán y en López Silva, música del mestre Valverde. Es una obra xistosa y ab algunas situaciones verdaderament cómicas. De la música se demaná la repetició de algunas pessas, entre ellas un bonich terceto del quadro según plé de gracia y de originalitat.

De Herodes á Pilatos, lletra dels Srs. Gullón y Larra, música del mestre Caballero. es una producció que pertany de plé al género chico, distingintse per la prodigalitat dels xistes, com si 'ls autors no tinguesin altra preocupació que fer riure al públich.— De la música, qu' es bastant ayrosa, s' destaca un bonich coro-alborada de gallegos, impregnat de color local.

La companyia d' aquest teatro s' fa notar per la seva homogeneitat y per l' esmero que posa en l' interpretació de las obras. La tiple Elisa Villalba alcansa cada nit un triunfo ab la representació de *La tonta de capiroti*.

UNA FONTADA

Lo carro de las municions.

ESQUELLOTS

Una comissió de la Diputació provincial ha anat á Madrid al objecte de gestionar lo concert económic de la Provincia de Barcelona ab lo govern en lo referent al pago de contribucions directas.

Es á dir: la D. putació provincial de Barcelona se proposa satisfacer al govern la cantitat que previamente se convingui, quedant autorisada pera recaudarla dels contribuents en la forma que millor li sembli.

Donchs á pesar de una pretensió tan legítima, en Villaverde ha estarrufat el nas, y fins sembla que ha dit als comissionats:

—Pero, senyors: ¿perqué venian?

Los comissionats podfan respondreli ab altres preguntas:

—Pero Sr. Villaverde ¿per qué, al pujar al candelero varen fer vostés certas promesas? ¿Per qué varen dir qu' eran partidaris resolta de la descentralisació administrativa? ¿Per qué varen parlar fins d' establir concerts económichs ab las provincias?

NOU RETIRO

La temporada d' estiu ha comensat ab molt bon pen, y encare que las produccions que fins ara s' han posat en escena son totas conegudas. el públich acut á véurelas y á aplaudir als artistas, tals com les Srtas. Fernani, Aleácer, Elordi, Miquel y Ortiz y los Srs. Pinedo, T. Jedo, Soler, Jerez, Escrivá y altres, qu' en la interpretació del género que cultivan han sabut conquerse extraordinarias simpatias á Barcelona.

N. N. N.

¡CESSANT!

LAS DUAS VERGONYAS

A servi aqui Barcelona una nena va veni, una nena tan bufona que semblava un serafi. Mes era tan vergonyosa quan una senyora veyá, que sa careta preciosa gran rojó, desseguít treya.

Ignoro qu' haurá passat, puig se passeja ab salero ab son cos ben enjoyat, roba bona y gran sombrero. Y veyent una amiga ara que sols porti mocadó, la rojó li vé á la cara y trenca al punt de cantó.

TRENCA-PLUMAS.

LO DESTÍ

Entre mi anava pensant fent un viatge en carril: —La vila que d' aqui estant se ven, te bellesas mil.

Lo fossar, vist desde 'l tren, d' aquesta vila tan blanca mes aviat sembla un Edén que 'l lloch dont los morts hi tan [ca.—

Y aquell fossar temps després guardá mas felicitats, las que no tindré may més ni quan hi estarem plegats!

A. DEU.

—¡Sic transit gloria mundi! De ma estrella está á punt d' eclipsarse la claror.

¡Tan bé que manejava ja 'l tinglado y haver de torná á fer de enterrador!

TOILETTE MATINAL

—¡Una apretada més!... ¡un' altra!...

Naturalment, el ministre de Hisenda hauria donat la callada per resposta, que massa ho diuen els castellans: «Una cosa es prometer y otra dar trigo.»

Quan els conservadors se mostraven disposats a favorir a las provincies ab una mica de descentralització no varen atinar que anavan a quedar a las capses tota aqueixa llopada de investigadors, comissionats de apremis y cassadors de gangas que 'a guanyan la vida buscant bronquina als contribuents.

Y ara al adonarse'n, se tiran enrera.

Y permeten que las provincies sigan de pitjor condició que algunas entitats com la Tabacalera, com la Cerillera, com el Banch d' Espanya, com els explotadors de las minas del Estat, que son mers arrendataris de las rendas del govern, y fan el seu negoci sobre segur y sense que 'l país ne participi lo mes mínim.

Per altra part: lo que passa es inevitable.

¿Cóm pot formar cap concert ab las provincies un govern tan completament desconcertat?

La Junta del Gran Teatro se proposa concedir de nou l' empresa del mateix al Sr. Bernis.

Un Liceista expert deya l' altre dia:

—Hi ha que desenganarse: ni 'l Liceo pot tenir cap mes empresari qu' en Bernis, ni en Bernis pot ser empresari de cap mes teatro que del Liceo.

Encare estich entusiasmada.

¡Recristina, y quin concert el que varen donar en Malats y en Granados, divendres al vespre a Novedats!... Alló, psicológicament considerat, va ser la fusió íntima de dugas ànimas; considerat astronómicament, va ser la conjunció de dos estrelles de primera magnitud.

A la llum espléndida de aquella execució maravillosa, 'l públich va veure 'l cel.

Sabíam lo que val cada un dels dos concertistas; lo que ignoravam era lo que son capassos de fer tocant plegats, a dos pianos, pessas expressament escrites pera ser interpretadas d' aquest modo. ¡Y quina afinació mes perfecta! ¡Y quin ajust mes irreprouxable!... ¡Y quina fusió mes íntima de temperaments en l' interpretació de cada autor!...

El públich sentia un encís especial y en los moments culminants esclatava en manifestacions de frenétich entusiasme. Dificilment tornarà a presenciarse may mes un éxit tan calorós, tan general, tan indiscutible...

Es a dir, si: 's presenciará de nou 'l dia qu' en Malats y en Granados, tornin a dir:—Siguemhi.

Per lo que a nosaltres toca, 'ls hi dirém:

—Siguéuhi, mestres!... Y quan mes aviat, millor.

A la *Veu de Catalunya*:

Per si no se 'n ha adonat li farém notar que un periódich barceloní, publicava dias enrera l' següent telegrama de Madrid:

«Se ha censurado que siendo el Sr. Durán y Bas ministro de Gracia y Justicia, continúe su bufete abierto, y haya venido un hijo suyo a informar ante el Tribunal Supremo.»

¿Qué tal? ¿Qué li sembla la noticia?

Senyora Perdiu: aquí té un parell de formiguetas. ¿Qué apostém a que no las pica?

L' altre dia va efectuarse la proba del tranvia eléctrich per la línia de la Barceloneta, y al arribar lo wagó a la curva del carrer de Sant Joan, va seguir fins als Banys Orientals.

Y vegin vostés: aquesta es l' hora en que *El Diuiví* no ha dit encare:

—¿Qué fa aquest inglés!... ¿Ab quin dret fa arribar el trolley fins a la porta dels banys del hereu del Sr. Gasul?

Perque mirin que 'l Sr. Laribal al veure que 's disposan a portarli banyistas ab lo tranvia eléctrich deu estar mes cremat que un cabo de realistas.

Jo fins crech que 'ls hi dirá:

—De manera que han tingut l' atreviment de venir ab lo tranvia eléctrich? Donchs váginse'n a un' altra barraca: per vostés no hi ha bany.

Saben quin es l' extrém de l' intrepidés en l' estació actual?

Atraversar al punt del mitj dia la Plassa de Catalunya, sense tenir ni tan sols la sombra de un dupte... per resguardarse de la soleyada.

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*En de vi na lla.*
- 2.ª Id.—*Man re sa na.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Carme—Crema.*
- 4.ª CONVERSA.—*Adela.*
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRIC.—*Palermo.*
- 6.ª GEROGLÍFIC.—*Com mes beus, menos sed tens.*

Antoni López, editor, *Rambla del Mitj, 20*

A. López Robert, Impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LÓPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

Lo del día

Album de fotografias de la famosa montaña catalana con un resumen histórico, algunos itinerarios y otras indicaciones útiles al viajero.

MONTSERRAT A LA VISTA

forma un elegantísimo album encuadernado á la inglesa con planchas en negro y metal y cordones de seda.

Se vende en toda España al precio de DOS pesetas.

Jacinto Octavio Picón

VIDA Y OBRAS DE

D. DIEGO VELÁZQUEZ

Un tomo 8.º Ptas. 5.

EN ROMA

ESCENAS Y CUADROS POR

ANDRÉS MELLADO

Un tomo tela Ptas. 5.

A la rústica Ptas. 4.

LOS CENT CONSELLS DEL CONSELL DE CENT

Ab la pregaria del set pecats capitals y la lletra del dengue

PER **POMPEYO GENER**

Nova edició en paper superior de estrassa Ptas. 1.

UNA PROCESIÓN

ALBUM DE CARICATURAS EN COLORES POR **R. FRADERA**

Precio: Ptas. 1.50.

BIBLIOTECA DE AUTORES ESPAÑOLES

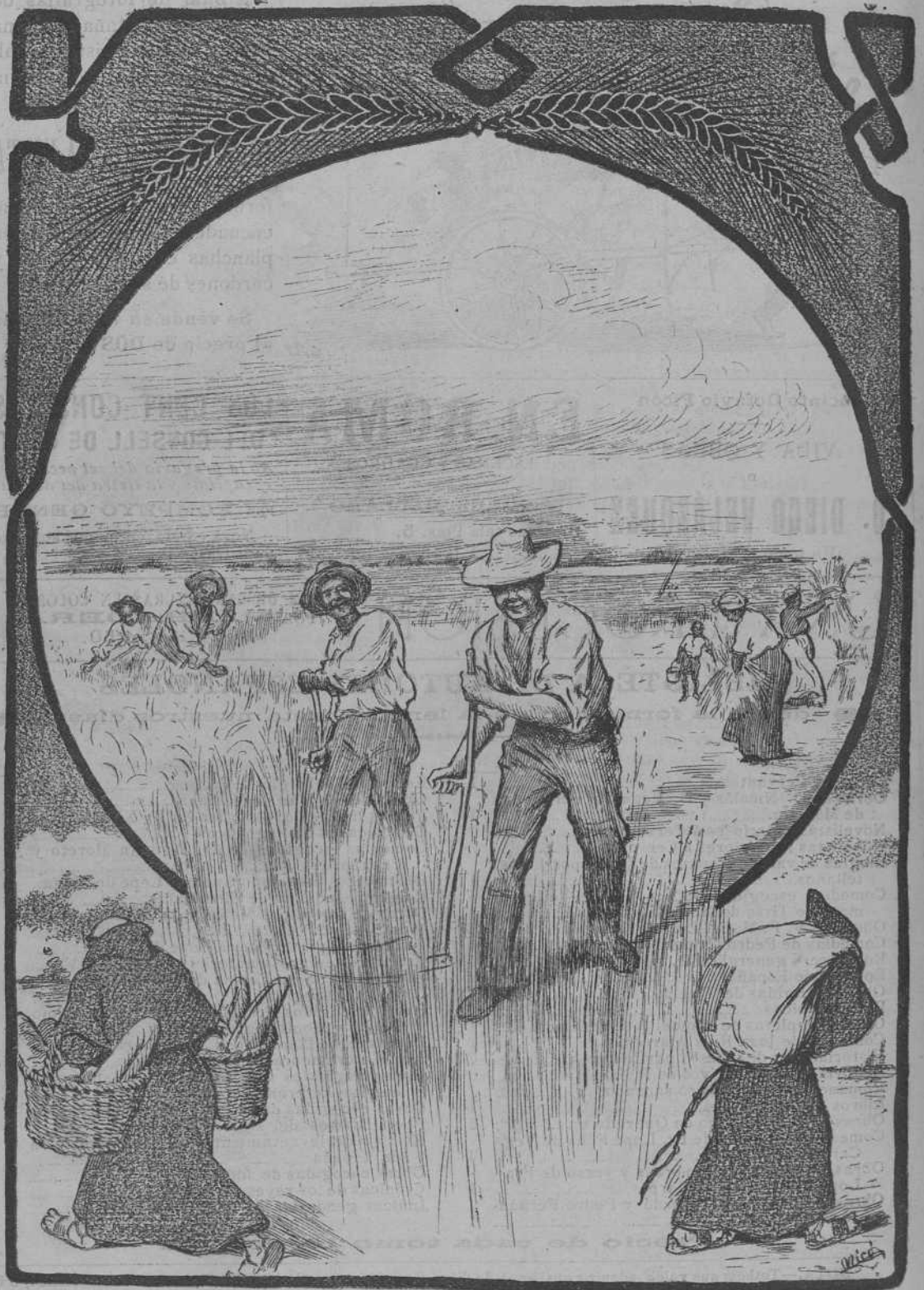
desde la formación de la lengua hasta nuestros días

	Tomos		Tomos
Obras de Cervantes.....	1	Escritores del siglo XIV.....	2
Obras de D. Nicolás y D. Leandro Fernández de Moratín.....	1	Obras del P. Juan de Mariana.....	2
Novelistas anteriores á Cervantes.....	1	Poetas líricos de los siglos XVI y XVII.....	2
Novelistas posteriores á Cervantes.....	2	Curiosidades bibliográficas.....	1
Elegías de varones ilustres de Indias por J. Castellanos.....	1	Comedias escogidas de D. Agustín Moreto y Cabaña.....	1
Comedias escogidas de Fr. Gabriel Tellez (el maestro Tirso de Molina).....	1	Dramáticos contemporáneos á Lope de Vega..	2
Obras de V. P. M. Fr. Luis de Granada.....	3	La gran conquista de Ultramar.....	1
Comedias de Pedro Calderón de la Barca.....	4	Obras de D. Gaspar Melchor de Jovellanos tomos 1.º y 2.º.....	2
Romancero general de D. Agustín Durán.....	2	Dramáticos posteriores á Lope de Vega.....	2
Epistolario Español.....	2	Escritores en prosa anteriores al siglo XV.....	1
Obras escogidas del P. Isla.....	1	Escritos de Santa Teresa de Jesús, tomo 1.º.....	1
Poemas épicos.....	2	Comedias escogidas de D. Francisco de Rojas.....	1
Obras completas de Manuel José Quintana.....	1	Obras escogidas del P. Fr. Benito Jerónimo Feijoo y Montenegro.....	1
Comedias de Juan Ruiz Alarcón.....	1	Poetas castellanos anteriores al siglo XV.....	1
Historiadores de sucesos particulares.....	2	Autos sacramentales.....	1
Historiadores primitivos de Indias.....	2	Obras originales del conde de Floridablanca y escritos referentes á su persona.....	1
Romancero y cancionero sagrados.....	1	Obras escogidas de P. Pedro Rivadeneyra.....	1
Libros de Caballerías.....	1	Poetas líricos del siglo XVIII.....	3
Obras de D. Francisco de Quevedo ts. 1.º y 2.º.....	2	Historia del levantamiento, guerra y revolución de España.....	1
Comedias escogidas de Fr. Lope Félix de Vega Carpio.....	4	Obras escogidas de filósofos.....	1
Obras no dramáticas en prosa y verso de Fray Lope Félix de Vega Carpio.....	1	Crónicas de los reyes de Castilla.....	3
Obras de Saavedra Fajardó y Pedro Fernández Navarrete.....	1	Índices generales de la Biblioteca.....	1

Precio de cada tomo 10 pesetas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos no remetent además 1 real pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

CONTRAST (per R. Miró)

—¿Veus? Aquí 'n tens uns que no sembran may.
—Pero sempre cullen.